

Ministereren

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

23. april 2014

Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra det åbne samråd i Uddannelses- og Forskningsudvalget vedr. kvinder i forskning tirsdag den 22. april 2014.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Slotsholmsgade 10
Post Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
Mail ufm@ufm.dk
Web www.ufm.dk

Med venlig hilsen

CVR-nr. 1680 5408

Sofie Carsten Nielsen

Ref.-nr. 14/000859-10

Samråd – åbent – i Uddannelses- og Forskningsudvalget tirsdag den 22. april 2014 vedr. kvinder i forskning - alm. del – spørgsmål M.

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål M:

Vil ministrene gennemgå de eventuelle retlige muligheder der efter regeringens opfattelse er for at fremme regeringens ønske om uddannelse af flere kvindelige forskningsledere/professorer, og herunder særligt gennemgå de potentielle kollisionsfelter der er mellem regeringens ønske om øgning af andelen af kvindelige forskningsledere og det generelle ønske om fri konkurrence og lige muligheder for videregående meritring af alle forskere, og herunder ønskes også ministrenes kommentarer til den række af problemstillinger, der rejses i professor dr. phil. Hans Bondes artikel i Morgenavisen Jyllands-Posten, "Forskningsråd undviger debat", 10. januar 2014, s. 26, bl.a. det problem, at kvindelige forskere risikerer at blive stemplet som mindre dygtige, netop fordi de ikke har opnået deres resultater under samme vilkår som andre forskere ?

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Svar:

Lad mig starte med at sige tak for spørgsmålet om regeringens ønske om at øge andelen af kvinder på de øverste niveauer i Danmarks forskningsmiljøer.

Det er et emne, der ligger mig meget på sinde.

Og det er et emne, der er genstand for en politisk debat med grundlæggende uenigheder, og jeg er derfor også glad for i dag at få muligheden for at tage en drøftelse af netop dette emne.

Regeringen har et ønske om at øge andelen af kvinder på de øverste niveauer i Danmarks forskningsmiljøer.

Danmark har et godt ry for at udvikle topforskere, som bidrager til international forskning og innovative løsninger.

Det skal vi være stolte af.

I en økonomi som den danske er uddannelse, forskning og innovation altafgørende for fremtidig vækst og velstand og skabelsen af nye jobs.

[Vi skal udnytte talentmassen]

Hvis vi skal løse vores problemer, bevare vores konkurrencedygtighed og skabe fremtidig vækst og velstand, skal alle talenter sættes i spil for at skaffe den viden, der skal til.

Det er helt grundlæggende det, det handler om - at udnytte hele talentmassen. Og så kvinderne.

Og det gør vi ikke i dag.

I 2012 var kun knap 17 pct. af professorerne ved danske universiteter kvinder.

Det placerer os under EU-gennemsnittet på 19,8 procent og under vores nordiske naboer, der alle ligger over EU-gennemsnittet.

Målt på andelen af kvindelige professorer er vi helt nede på en 17. plads ud af de 24 EU-medlemslande, der findes sammenlignelige tal for.

Det er ikke godt nok, og jeg frygter, at en masse talent går tabt.

Som Warren Buffett har sagt igen og igen: "en del af min succes skyldes, at jeg kun skulle konkurrere med den ene halvdel af befolkningen".

Jeg fandt citatet forleden dag på Lykkes Friis' Facebook profil – tidligere minister for ligestilling for Venstre.

Og jeg mener ligesom hun, at det skal tages alvorligt, at kønssammensætningen i de danske forskningsmiljøer er mere skæv end i de fleste af de lande, vi normalt sammenligner os med.

Et program som f.eks. YDUN er ét af mange mulige initiativer, der kan være med til at give de kvindelige talenter i Danmark et skub i den rigtige retning.

[Retlige rammer]

De retlige rammer for YDUN-programmet er, at bevilgende organer som fx Det Frie Forskningsråd kan iværksætte særlige ligestillingsinitiativer.

Det skal selvfølgelig ske inden for rammerne af den gældende ligestillingslovgivning.

Universiteterne kan også iværksætte forsøgs- og udviklingsaktiviteter, der skal fremme ligestillingen.

Ligestillingsministeren vil om lidt gå mere i dybden med disse muligheder, men det er i denne sammenhæng, at programmer som YDUN hører hjemme.

[YDUN-programmet]

Der er flere misforståelser om YDUN-programmet, så lad mig kort beskrive, hvad det går ud på.

Programmet indebærer, at mænd og kvinder i 2014 kan søge midler til at lede et forskningsprojekt i op til fire år. Ved lige gode projekter og lige kvalifikationer prioriteres den kvindelige ansøger.

Det samlede budget for YDUN-programmet er 110 mio. kr. Der kan maksimalt søges 4,5 mio. kr. ekskl. overhead, hvilket betyder, at der vil blive bevilget mindst 16 projekter.

[Fri konkurrence og kvalitet]

Det er vigtigt at understrege, at der ikke er tale om, at der nu indføres kvoter for kvinder i Det Frie Forskningsråd.

YDUN-midlerne udbydes i fri konkurrence. Alle kan søge, og det er kun ved lige kvalifikationer, at det Frie Forskningsråd har tilladelse til at prioritere kvindelige ansøgere over mandlige.

I bedømmelsen af ansøgningerne bliver der ikke gået på kompromis med kvaliteten.

Det Frie Forskningsråd er eksperter i at vurdere ansøgninger og kvalifikationer.

Rådet foretager en faglig vurdering af ansøgningen og ansøgenes kvalifikationer, og YDUN-midlerne uddeles efter samme kvalitetskriterier som resten af rådets midler.

Ansøgningerne om YDUN-midler bliver også sendt til vurdering hos internationale eksperter, inden de bedømmes og prioriteres i rådet.

Denne organisering sikrer, at alle bevillingsmodtagerne er højt kvalificerede, og at deres projekter er af højeste kvalitet.

[Tidligere programmer]

YDUN er ikke nogen ny opfindelse. I 1998 blev FREJA-programmet iværksat.

Og det seneste program for fremme af kvindelige forskningsledere blev gennemført under VK-regeringen i 2008-09.

Der er ikke er nogen principiel forskel mellem YDUN og de tidligere programmer for kvindelige forskningsledere.

Det Frie Forskningsråd vil således i forbindelse med YDUN-programmet ikke gøre andet, end hvad det hidtil har gjort.

FREJA-programmet fra 1998 fostrede flere kvindelige forskere – rollemodeller der nu er topforskere.

Jeg tror det er de færreste, der vil betragte folk som f.eks. Nina Smith, Anja Boisen, Liselotte Højgaard og Dorthe Dahl-Jensen som mindre dygtige end deres mandlige kolleger eller som brændemærkede "Freja-kvinder".

Erfaringer fra de to tidligere programmer viser i det hele taget, at der ikke er grund til at bekymre sig om, at de kvindelige bevillingsmodtagere vil blive stemplet som mindre dygtige.

De har klaret sig godt efterfølgende.

Det er håbet, at YDUN vil have den samme positive effekt.

Programmet skal give de kvindelige forskere et skub på et afgørende tidspunkt i karrieren, hvor de hidtil går meget i stå.

Det vil både skabe rollemodeller og bidrage til at sikre, at de kvindelige talenter ikke går tabt.

[Institutionernes aktiviteter]

Et program som YDUN er imidlertid ikke nok for at få flere kvindelige lektorer og professorer på de danske universiteter.

Der skal en meget bredere indsats til for at udpege og håndtere nogle af de mindre synlige mekanismer, der afholder kvinder fra at nå helt til tops.

For eksempel kan forhold som netværk, kontakter og fagkulturer spille en stor rolle for forskerkarrieren.

Her spiller universiteterne en afgørende rolle, og den er de heldigvis begyndt at tage på sig.

Der er flere gode eksempler på universiteterne på indsatser, der skal fremme, rekruttere og fastholde de kvindelige talenter.

Københavns Universitet igangsatte i 2008 en handlingsplan om at øge mangfoldigheden blandt forskere og ledere.

En evaluering viser, at planen har haft gode resultater. Der er nu flere kvindelige professorer, både i gruppen af nyansatte og i den samlede bestand.

Og på Aarhus Universitet har man haft et udvalg, der løbende arbejder med at sætte ligestilling og mangfoldighed på dagsordenen.

Dette er et vigtigt arbejde, som universiteterne vil fortsætte i årene fremover.

Og som jeg gerne vil kvittere for. Jeg ser gerne yderligere forslag til tiltag på universiteterne.

[Afslutning]

Jeg har store forventninger til YDUN-programmet, som jeg ser som et godt og væsentligt initiativ.

Det vil give dygtige, kvindelige forskere mulighed for at bidrage til udviklingen af dansk forskning – og dermed til vores velfærd, velstand og internationale konkurrencedygtighed.

Med de ord vil jeg nu give ordet videre til ligestillingsministeren.